

Τα αμπέλια του Κοκκινοπλού και το εξωκλήσι της Μεταμόρφωσης του Σωτήρα (Βασίλειος Καϊμακάμης, Αναπλ. καθηγητής ΤΕΦΑΑ-ΑΠΘ)

/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=152305>]

Προπολεμικά ο Κοκκινοπλός ήταν μια απομονωμένη, αλλά όμορφη και ιστορική βλαχόφωνη κωμόπολη της νοτιοδυτικής πλευράς του κυρίως όγκου του Ολύμπου με υψόμετρο 1.250 μ.[9].

Σε απόσταση έξι χιλιομέτρων προς τα νότια, δηλαδή στη βορειοδυτική πλευρά του κάμπου του γειτονικού χωριού Πύθιο, οι Κοκκινοπλίτες είχαν ένα μεγάλο αμπελώνα των 600 στρεμμάτων (υψόμετρο 700 μ.).

Προπολεμικά σχεδόν όλες οι οικογένειες είχαν μικρό ή μεγάλο αμπέλι. Δηλαδή 200 και πλέον οικογένειες.

Στο γραφικό λοφίσκο που υπήρξε στη μέση του αμπελώνα, πριν πολλά χρόνια οι θεοσεβούμενοι Κοκκινοπλίτες είχαν κτίσει ένα όμορφο εξωκλήσι, αφιερωμένο στη Μεταμόρφωση του Σωτήρα και στη Γέννηση της Θεοτόκου[10].

Ανάλογα με την εποχή και τις εργασίες που χρειαζόταν ο αμπελώνας (κλάδεμα, σκάλισμα, κορφολόγημα, τρύγος), οι νοικοκυραίοι κατέβαιναν στον αμπελώνα κατά ομάδες, με ζώα και πεζή. Εκεί παρά την κουραστική εργασία, εύρισκαν την ευκαιρία και τη διάθεση να τραγουδήσουν, να χορέψουν και να πουν διάφορα χωρατά και ανέκδοτα. Συχνά απεύθυναν στην Παναγιά και στο Σωτήρα Χριστό παρακλήσεις ή ευχαριστίες για την καλή σοδειά. Με ευλάβεια και κατάνυξη αντάλλαζαν μεταξύ τους τις εξής κυρίως στερεότυπες ευχές: «καλή σοδειά», «κύριε ελέησον», «του θεού να γίνει», «ο θεός βοηθός», «η Παναγιά μαζί μας», «του χρόνου περισσότερα» κτλ.

Παράλληλα δεν έλειπαν τα πειράγματα και τα αστεία μεταξύ τους, αφού ένα από τα κύρια χαρακτηριστικά των Κοκκινοπλιτών ήταν το πηγαίο χιούμορ και η σκωπτική διάθεση. Το γεγονός άλλωστε ότι ακόμη και σήμερα σχεδόν πουθενά δεν υπάρχει Κοκκινοπλίτης, χωρίς παρατσούκλι, είναι μία ακόμη απόδειξη, ότι ο κόσμος αυτός έχει βαθιά ριζωμένα κάποια χαρακτηριστικά, τα οποία «κουβαλά» από τα βάθη των αιώνων.

Εκεί στον αμπελώνα, αλλά και στο δρόμο επιστροφής προς το χωριό, αργά το απόγευμα τραγουδούσαν, μεταξύ άλλων και το εξής τραγούδι[11]:

«Αμπέλι μου, μωρέ αμπέλι μου
αμπέλι μου πλατύφυλλο και κοντοκλαδεμένο
Πιρπιρόριζα.
Για δεν ανθείς για δεν καρπείς
Μωρέ αμπέλι μου
Σταφύλια για δε βγάνεις, μα την Παναγιά
Πιρπιρόριζα.
Θα σε πουλήσω αμπέλι μου
και θα σε παζαρέψω μα την Παναγιά
Πιρπιρόριζα.....».

Ο Άγιος Τρύφων προστάτης των αμπελιών και γενικότερα της γεωργίας και των γεωργών. Την ημέρα της γιορτής του (1η Φεβρ.) οι Κοκκινοπλίτες «άνοιγαν» την εκκλησία των αμπελιών, όπου λειτουργούσαν και προσεύχονταν για ευγονία και καλή σοδειά.

Επίσημα οι Κοκκινοπλίτες άνοιγαν στον κύκλο του χρόνου το εξωκλήσι των αμπελιών και λειτουργούσαν τις εξής τρεις ημερομηνίες:

- κάθε 1η Φεβρουαρίου, δηλαδή την ημέρα που γιόρταζε ο Άγιος Τρύφων, ο προστάτης των αμπελιών και γενικότερα της γεωργίας και των γεωργών
- την 28η Απριλίου, στη γιορτή της Ζωοδόχου Πηγής

-και την 6η Αυγούστου στη γιορτή της Μεταμόρφωσης του Σωτήρα.

Ας σημειωθεί ότι σε όλες αυτές τις γιορτές συμμετείχαν και τιμούσαν την εκκλησία και αρκετοί κάτοικοι των γειτονικών χωριών.

Λαογραφικά δρώμενα των Κοκκινοπλιτών στη γιορτή της «Μεταμόρφωσης»

Στις 6 Αυγούστου, την ημέρα δηλαδή που η Χριστιανοσύνη γιορτάζει τη Μεταμόρφωση του Σωτήρα, γιόρταζε, όπως προαναφέρθηκε και η εκκλησία των κοκκινοπλιτικών αμπελιών. Μαζί με αυτήν γιόρταζε ο αμπελώνας και ο ευλογημένος του καρπός, το σταφύλι. Έτσι, τη μέρα αυτή η Θεία Λειτουργία λάμβανε χώρα εκεί με όλους τους ιερείς του χωριού (τρεις), ενώ συγκεντρώνονταν πολλοί κάτοικοι, όχι μόνο από τον Κοκκινοπλό, αλλά και από τα γειτονικά χωριά.

Από νωρίς το πρωί οι νοικοκυρές έμπαιναν στο αμπέλι τους, έκοβαν μερικά από τα καλύτερα τσαμπιά και αφού τα τύλιγαν σε μια καθαρή πετσέτα τα τοποθετούσαν σε ειδικό χώρο μέσα στην εκκλησία. Στο τέλος της Θείας Λειτουργίας ο ιερέας διάβαζε την ειδική για αυτή τη μέρα ευχή «εις την μετάληψιν της σταφυλής», η οποία μεταξύ άλλων λέει[12]:

«Ευλόγησον Κύριε τον καρμπόν αυτόν της αμπέλου τον νέον, ον δια της του αέρος ευκαρπίας και των σταγόνων της βροχής και της των καιρών γαλήνης, εις ταύτην την ωριμοτάτην στάσιν ελθείν ευδοκήσας, ίνα η εν ημίν τοις εξ αυτού του γεννήματος της αμπέλου μεταλαμβάνουσιν εις ευφροσύνην.....».

(συνεχίζεται)

[9] Βλ. σχετικά Ι. ΑΔΑΜΟΥ, Κοκκινοπλός 1992. Β. ΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ, Η ιστορία του Κοκκινοπλού, Λάρισα 1955. Β. ΚΑΪΜΑΚΑΜΗΣ, Οι Ελληνόβλαχοι. Κοκκινοπλός το βλαχοχώρι του Ολύμπου, Θεσσαλονίκη 1984. Β. ΚΑΪΜΑΚΑΜΗΣ, Απαγωγή και ομηρία στον Όλυμπο, Θεσσαλονίκη 2007.

[10] ΑΔΑΜΟΥ, ο.π., σσ. 231, 232.

[11] ΑΔΑΜΟΥ, ο.π., σσ. 231, 232.

[12] Θεία Λειτουργία του Μεγάλου Βασιλείου (Β. ΣΑΛΙΒΕΡΟΣ), σ. 134.